

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Кафедра перекладу та філології

Робоча програма навчальної дисципліни

ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

ОБОВ'ЯЗКОВА ДИСЦИПЛІНА

Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 035 «Філологія»

Розробник:

Гошилик В.Б., доцент кафедри перекладу та філології гуманітарного факультету кандидат філологічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри перекладу та філології гуманітарного факультету університету 31 серпня 2018 року (протокол № 1).

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри
перекладу та філології
к.ф.н., доц. Місягіна І.М.

31 серпня 2018 р.

ВСТУП

Навчальна дисципліна “Основи теорії мовної комунікації” належить до числа дисциплін, що мають важливе теоретичне і практичне значення, оскільки вміння спілкуватися полягає не лише у правильному формулюванні висловлювання відповідно до граматичних, лексичних, стилістичних та інших вимог, а й у знанні того, в яких реальних контекстах можливі ті чи інші висловлювання. Найявний досі структурносемантичний підхід до вивчення мовних явищ не міг пояснити їхнє функціонально-семантичне призначення. Адже, днією з головних властивостей сучасної людини є вміння використовувати свою мовну компетенцію в абсолютно різних ситуаціях і за різних обставин. У зв'язку з цим потрібно вміти аналізувати комунікативну ситуацію, розпізнавати її важливі риси й переключати мовний реєстр залежно від типу і способу спілкування.

Предметом вивчення є акт спілкування, поняття про який сформувався в лінгвістичній прагматиці й теорії мовленнєвих актів, лінгвістичній генології, соціолінгвістиці й лінгвістиці тексту. Мовне спілкування розглядається як багаторівневе явище – у соціальному, комунікативному і лінгвістичному аспектах. Курс знайомить студентів з різними підходами до аналізу комунікації, сприяє виробленню навичок опису ситуацій спілкування з урахуванням соціальних і психологічних характеристик мовців, їх стратегій і тактик, конвенцій, типів мовленнєвих дій і мовних форм їхнього вираження.

Головна **метавикладання** навчальної дисципліни – вивчення феномена мовного спілкування, формування вмінь і навичок правильно розуміти й аналізувати явища мовного спілкування, використовувати набуті знання у вивченні іноземних мов, перекладі та філологічних дослідженнях.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- вивчення мови з погляду її використання для впливу на співрозмовника;
- формування професійної лінгвістичної компетенції;
- володіння понятєвим апаратом у теорії комунікації;
- формування вміння розрізняти типи дискурсів, мовленнєвих актів, тактик і стратегій спілкування, аналізувати соціокультурні чинники та розмаїття засобів комунікації;
- вироблення здатності практичного застосування набутих знань у практичній діяльності та наукових дослідженнях.

У результаті вивчення дисципліни “Основи теорії мовної комунікації” студенти повинні:

знати:

- основні поняття і категорії;
- залежність між мовою, мовленням і комунікацією;
- властивості висловлювання: референцію та пресупозицію;
- підходи до вивчення і моделі комунікації;
- поняття дискурсу та його типів;
- принцип кооперації та максими комунікації;
- імплікатури та принцип ввічливості;
- поняття контексту та його типів;

вміти:

- орієнтуватися у проблемі виявлення комунікативних процесів та визначення їх складових;
- визначати типи і види спілкування;
- визначати структуру і складники комунікації;
- застосовувати принципи, правила і конвенції безконфліктного спілкування;
- здійснювати аналіз комунікативних актів;
- давати власну оцінку комунікативним явищам і процесам.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів ESTS – 3	Освітньо-професійні програми першого рівня вищої освіти та освітньо-кваліфікаційні програми за всіма спеціальностями	Обов'язкова (базова)	
Кількість модулів – 2		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання:		Лекції	
аудиторних –		12 год.	6 год.
2 самостійної роботи – 5		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		64 год.	82 год.
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 29% / 71%; для заочної форми навчання – 9% / 91%.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотириохвальною шкалою, де «2» – незадовільно; «3» – задовільно; «4» – добре; «5» – відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС.

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, метод проектної роботи.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- тестових завдань;
- виступів на наукових заходах;
- підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1.Визначення комунікації. Основні підходи до комунікації.Комунікація як процес. Моделі комунікації.Види комунікації.

Тема 2.Референція та пресупозиція.

Тема 3.Дейксис.

Тема 4.Теорія мовленнєвих актів.

Змістовий модуль 2.

Тема 5.Дискурс. Поняттяконтексту.

Тема 6.Конверсаційний аналіз. Дискурсивний аналіз. Критичний дискурсаналіз.

Тема 7.Максими комунікації. Комунікаційні імплікатури. Комунікативні невдачі. Комунікативні стратегії і тактики.

Тема 8.Міжкультурна комунікація.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		л	п	с	с.р.		л	п	с	с.р.
1	2	2	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1										
Тема 1. Визначення комунікації. Основні підходи до комунікації. Комунікація як процес. Моделі комунікації. Види комунікації.		2		2	5		2		2	8
Тема 2. Референція та пресупозиція.		2		2	5					8
Тема 3. Дейксис.					6					8
Тема 4. Теорія мовленнєвих актів.		2		2	6					8
Разом за модулем 1		6		6	22		2		2	32
Змістовий модуль 2										
Тема 5. Дискурс. Поняття контексту.				2	10					10
Тема 6. Конверсаційний аналіз. Дискурсивний аналіз. Критичний дискурсаналіз.		2		2	10		2			10
Тема 7. Максими комунікації. Комунікаційні імплікатури. Комунікативні невдачі.		2		2	11		2			10

Комунікативні стратегії і тактики.										
Тема 8. Міжкультурна комунікація.		2		2	11					20
Разом за модулем 2		6		8	42		4			50
Екзамен										
Усього годин	90	12		14	64	90	6		2	82

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики: Монографія. – Львів:ПАІС, 2010. – 336 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підруч. / Ф. С. Бацевич. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 344 с.
3. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації. Навчальний посібник / Юрій Володимирович Косенко. – Суми: Сумський державний університет, 2011. – 187 с.
4. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації : підруч. / О. О. Селіванова. – Черкаси : Чабаненко Ю.А., 2011. – 350 с.
5. Сусов И.П. Лингвистическая прагматика. – Винница: Нова Книга, 2009. – 272 с.
6. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. / О. В. Яшенкова. – К : ВЦ «Академія», 2010. – 312 с.
7. Grice, H.P. Studies in the Way of Words. – Harvard University Press, 1989. – 394 p.
8. Caroll, D. Psychology of Language. – Brooks, Cole Publishing Company, 1999. – 242 p.
9. Kramsch, C. Language and culture. – Oxford University Press, Inc., 1998. – 203 p.
10. Perry, John. Pragmatics. – Cambridge: Cambridge University Press, 2011. – 178 p.
11. Yule, George. Pragmatics. – Oxford: Oxford University Press, 1999. – 137 p.

Додаткова:

12. Гладуш Н.Ф. Прагматичні аспекти висловлювання і дискурсу. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2005. – 200 с.
13. Семенюк О. А., Парашук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації. Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2010. – 240 с.
14. Ariel M. Defining Pragmatics. – New York: Cambridge University Press, 2010. – 172 p.
15. Cole P. Pragmatics. – New York: Academic Press, 1978. – 223 p.
16. Griffiths P. An Introduction to English Semantics and Pragmatics. – Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006. – 264 p.

17. Handbook of Communication Competence / Ed. by Rickheit G., Strohner H. –Berlin; New York: Mouton de Gruyter, 2008. – 387 p.
18. Huang Y. Pragmatics. – Oxford; New York: Oxford University Press, 2007. – 186 p.
19. Levinson S.C. Pragmatics. – Cambridge [England]; New York: Cambridge University Press, 1983. – 224 p.
20. Szabó Z.G. Semantics vs. Pragmatics. – Oxford: Clarendon Press; New York, N.Y.: Oxford University Press, 2005. – 164 p.